

Pr. asist. dr. Ovidiu Soare

DESPRE SĂRĂCIE ȘI FOAMETE ÎN OMILIILE MORALE ALE SFÂNTULUI VASILE CEL MARE

Opera filantropică a Sfântului Vasile cel Mare se regăsește în activitatea pe care acesta a desfășurat-o în Capadocia, unde, ca ierarh, a reușit să aducă alinare suferințelor prezente în rândul celor pe care-i păstorea, dintre care cele mai frecvente erau foametea și sărăcia.

Foametea și sărăcia nu au dispărut; ele sunt prezente în societatea noastră la fel de puternic ca în Antichitate, ceea ce înseamnă că, la situații similare, întrebările sunt similare. Care este soluția pentru a scăpa de foamete și sărăcie? Ce putem face? Sunt întrebări la care Sfântul Vasile cel Mare ne poate da răspunsul.

Opera omiletică a Sfântului Vasile cel Mare cuprinde nouă omilii la Hexaameron, treisprezece omilii la Psalmi și douăzeci și patru de omilii și cuvântări¹. Acestea din urmă tratează probleme morale și dogmatice, la care se adaugă cuvântări panegirice și o cuvântare către tineri, în care aceștia sunt învățați cum să folosească scrierile filosofilor păgâni.

În lucrarea *Saint Basile, Évêque de Césarée*, Jean Rivière, referitor la cele 24 de omilii, arată că cele mai multe dintre ele tratează probleme morale sau de actualitate, în afară de *Omilia 22*, adresată tinerilor și de cele cinci cuvântări panegirice, consacrate sfinților locali: Iulia, Varlaam, Gordie, Mamant și Sfinților Patruzeci de Mucenici din Sevastia².

1. Pr. D. Fecioru, *Introducere, la Sfântul Vasile cel Mare, Omilii la Hexaameron, Omilii la Psalmi, Omilii și cuvântări*, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 35-40.

2. Jean Rivière, *Saint Basile, évêque de Césarée*, Paris, 1925, p. 13.

Preotul profesor Ioan G. Coman menționează, din cele 24 de omilii, ca fiind morale următoarele: *Omilia a VI-a, La cuvântul: „Strica-voi jitnițele mele și mai mari le voi zidi“* (Luca 12, 18); *Omilia a VII-a, Către bogați*; *Omilia a VIII-a Rostită în timp de foamete și secetă*; *Omilia a XI-a, Despre invidie*; *Omilia a XIV-a, Împotriva celor care se îmbată*³.

În studiul preotului profesor Dumitru Belu, *Activitatea omiletică a Sfântului Vasile cel Mare*, sunt menționate, din cele 24 de omilii⁴, ca având un caracter moral, următoarele: I, II, IV, V, VI, VIII, IX, X, XI, XII, XV și XVI⁵.

Nu se poate face o împărțire riguroasă a celor 24 de omilii, pentru că elementele dogmatice sunt îmbinate cu cele morale și invers, cele morale sunt asociate cu cele dogmatice⁶.

Dintre omiliile morale, cele care ating cel mai acut problema sărăciei și a foamei sunt trei: *Omilia a VI-a, La cuvintele Evangheliei după Luca: „Strica-voi jitnițele mele și mai mari le voi zidi“* (Luca 12, 18) și despre lăcomie; *Omilia a VII-a, Către bogați* și *Omilia a VIII-a, Rostită în timp de foamete și secetă*.

*

3. Pr. prof. Ioan G. Coman, *Patrologie*, București, 1956, p. 165.

4. Prezentăm mai jos lista celor 24 de omilii: *Omilia I, Despre post*; *Omilia a II-a, Despre post*; *Omilia a III-a, La cuvintele „Ia aminte de tine însuși“*; *Omilia a IV-a, Despre mulțumire*; *Omilia a V-a, La mucenița Iulita*; *Omilia a VI-a, La cuvintele Evangheliei după Luca: „Strica-voi jitnițele mele și mai mari le voi zidi“ și despre lăcomie*; *Omilia a VII-a, Către bogați*; *Omilia a VIII-a, Rostită în timp de foamete și secetă*; *Omilia a IX-a, Că Dumnezeu nu este autorul relelor*; *Omilia a X-a, Împotriva celor ce se mânie*; *Omilia a XI-a, Despre invidie*; *Omilia a XII-a, La începutul Proverbelor*; *Omilia a XIII-a, Îndemnătoare la Sfântul Botez*; *Omilia a XIV-a, Împotriva celor care se îmbată*; *Omilia a XV-a, Despre credință*; *Omilia a XVI-a, La cuvintele: „La început era Cuvântul“*; *Omilia a XVII-a, La mucenicul Varlaam*; *Omilia a XVIII-a, La mucenicul Gordie*; *Omilia a XIX-a, La Sfinții Patruzeci de Mucenici*; *Omilia a XX-a, Despre smerenie*; *Omilia a XXI-a, Despre a nu ne lipsi de cele lumești și despre focul din afara Bisericii*; *Omilia a XXII-a, Către tineri, cum pot întrebuița cu folos literatura scriitorilor eleni*; *Omilia a XXIII-a, La Sfântul Mucenic Mamant*; *Omilia a XXIV-a, Împotriva sabelienilor, a lui Arie și a anomeilor în Sfântul Vasile cel Mare, Omilii la Hexaimeron, Omilii la Psalmi, Omilii și cuvântări*, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 347-599.

5. Pr. Dumitru Belu, *Activitatea omiletică a Sfântului Vasile cel Mare*, în vol. *Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, p. 378.

6. *Ibidem*.

Studiul de față are ca punct central *Omilia a VIII-a, Rostită în timp de foamete și secetă*. Omilia este legată de foametea din Cezareea din anul 368⁷ și ne descoperă o societate cu tensiuni și frământări, multe dintre ele fiind prezente și în zilele noastre.

Aducerea ei în atenția noastră în aceste vremuri se dorește a fi și un balsam pentru criza economică din acești ani și pentru previziunile climatice actuale⁸. Vrednicul de pomenire, mitropolitul Antonie Plămădeală al Ardealului, mărturisea: „*Problemele de azi se clarifică și se luminează și prin soluțiile de ieri*”⁹.

Societatea are nevoie de valori și criterii după care să se conducă, după care să-și formeze direcțiile de orientare. Opera Sfinților Părinți este un izvor nesecat de valori și atunci când suntem în impas, mergem la izvor. Atunci când avem nevoie de criterii de orientare, consultăm opera Sfinților Părinți.

Sfântul Vasile cel Mare scoate în evidență, cu exemple din Sfânta Scriptură, bunătatea lui Dumnezeu și facerea Lui de bine atunci când evreii, păgânii sau creștinii se îndreptau cu fața către El. Astfel, putem spune că omilia se adresează atât creștinilor, cât și celor de altă religie decât cea creștină, care erau prezenți în Capadocia.

Nenorocirile vin din cauza păcatelor noastre. Prorocul Amos a atras atenția poporului evreu să se întoarcă de la rătăcirile idolești, amenințându-l cu pedepse; Sfântul Vasile cel Mare dorește ca sufletul și trupul omului să fie curate și supuse, primind sfaturile cu dragoste, îndepărtându-se de păcate, scăpând astfel de nenorociri.

În partea a treia a omiliei este înfățișat tabloul deprimant al secetei: pământ uscat și crăpat, lipsa apei, poporul care plânge și se tânguiește. Dumnezeu îngăduie aceste nenorociri pentru că ne-am îndepărtat de El, dar face acest lucru ca un pedagog, spre îndreptarea noastră.

7. În *Epistola 27, Către Eusebiu, episcopul Samosatelor*, scrisă în anul 368, Sfântul Vasile amintește de foametea din Capadocia: „*Dacă vremea ne-ar lăsa, dacă viața ne-ar hărăzi încă puțin timp liber și foametea nu m-ar împiedica să plec la drum...*” în Sfântul Vasile cel Mare, *Epistola 27, Către Eusebiu, episcopul Samosatelor*; trad. de C. Cornițescu și T. Bodogae, în P.S.B., vol 12, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1988, p. 165.

8. Anul 2009 a debutat în societatea românească sub semnul unei crize economice mondiale. La aceasta se mai adaugă neliniștile referitoare la schimbările climatice, prezente în societatea contemporană de câteva decenii.

9 † Dr. Antonie Plămădeală, *Idei sociale în opera Sfântului Vasile cel Mare*, în vol. *Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009, p. 387.

„Să cunoaștem, dar, că Dumnezeu ne trimite aceste nenorociri, pentru că ne-am îndepărtat de El și ne-am lenevit; nu caută să ne zdrobească, ci Se silește să ne îndrepte, așa cum fac părinții cu copiii lor neascultători: se mânie și se supără pe copii, nu ca să le facă rău, ci ca să-i abată de la copilăriile și păcatele tinereții, spre o purtare bună”¹⁰.

În această parte a omiliei, Sfântul Vasile cel Mare ne lămurește, ne luminează pe noi, oamenii din toate timpurile, dar mai ales pe cei din zilele noastre, care căutăm în primul rând explicații materiale la schimbările climatice cu care ne confruntăm, de ce s-a schimbat rânduiala anotimpurilor, prezentă și în vremea sfântului.

„Uitați-vă, dar, că mulțimea păcatelor noastre a scos și anotimpurile din propriile lor hotare și a schimbat vremurile în altele, cu totul neobișnuite. Iarna nu a mai avut umezeala obișnuită unită cu uscăciunea, ci a înghețat toată umezeala, a uscat-o și a trecut fără de nori și fără de zăpadă. Tot așa și primăvara: ne-a arătat numai o parte din însușirile ei, adică numai căldura, fără să fie însoțită și de umezeală. Arșița și gerul, depășind într-un chip nou hotarele firii și unindu-se rău spre paguba noastră, izgonesc pe oameni din trai și din viață”¹¹.

Despre asprimea iernii din anul foametei și secetei vorbește Sfântul Vasile cel Mare și în una din epistolele către Eusebiu, episcopul Samosatelor: „Dar chiar dacă iarna ar fi fost mai ușoară de îndurat decât de obicei, totuși a fost destulă ca să-mi ia orice posibilitate nu numai de a călători pe toată durata ei, ci și de a risca să scot măcar nasul afară din cameră”¹².

Aceste lucruri s-au întâmplat și se întâmplă nu pentru că Dumnezeu „a uitat să mai poarte de grijă de lume” sau pentru că „a pierdut stăpânirea”, ci din cauza noastră, pentru că atunci „când primim de la Dumnezeu, nu dăm și altora..., lipsim de binefacere pe cei nevoiași..., nu avem milă de tovarășii noștri de robie..., trecem cu vederea pe cel lipsit..., suntem zgârciți și nu facem părtași pe cei săraci la cele ale noastre..., pe cel strâmtorat de nevoie nu-l miluim..., pentru că s-a răcit dragostea”¹³.

10. Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia a VIII-a, Rostită în timp de foamete și secetă*, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 423.

11. *Ibidem*, p. 424.

12. Idem, *Epistola 27, Către Eusebiu...*, p. 164-165.

13. Idem, *Omilia a VIII-a...*, p. 424.

Atitudini critice față de lipsa de milostenie a celor bogați găsim și în *Omilia a VI-a* și *a VII-a*. Astfel în *Omilia a VI-a*, la sfârșitul părții a VII-a, Sfântul Vasile cel Mare spune: „*Pâinea, pe care o ții tu, este a celui flămând; haina, pe care o păstrezi în lăzile tale, este a celui dezbrăcat; încălțămintea, care se strică în casele tale, este a celui desculț; argintul, pe care-l ții îngropat, este al celui nevoiaș. Deci, pe atâția oameni nedreptățești câtor ai putea să le dai din avuțiile tale*“¹⁴.

În *Omilia a VII-a* arată falsitatea credinței multor oameni bogați care le îndeplinesc pe toate, dar omit milostenia: „*Cunosc mulți oameni care postesc, se roagă, suspină, arată evlavie fără sfârșit, dar nu scot din pungă un bănuț pentru cei nevoiași... Ce vei răspunde Judecătorului, tu, care-ți îmbraci pereții caselor, dar nu îmbraci pe om, tu, care împodobești caii, dar treci cu vederea pe fratele îmbrăcat în zdrențe, tu, care lași grâul de putrezește, dar nu hrănești flămândul, tu, care îngropi aurul, dar disprețuiești pe cel sugrumat de sărăcie?*“¹⁵.

Sfântul Grigorie de Nyssa îi muștră pe cei bogați care sunt lacomi și nu dau o parte din averea lor săracilor: „*Dacă însă cineva vrea să fie numai el singur stăpân al întregii moșteniri, îndepărtând pe ceilalți frați, chiar și de la a patra sau a cincea moștenire, unul ca acesta este într-adevăr tiran amarnic, păgân neîmpăcat, fiară nesătulă, mușcând cu plăcere numai el din pradă. Ba, mai mult, acela e mai crud și decât fiarele sălbatice, căci lupul primește lângă sine și pe alt lup la pradă, iar câinii se năpustesc deopotrivă mai mulți deodată asupra unui trup, sfâșiindu-l. În schimb, omul nesătul nu primește pe nimeni din cei de un neam cu el ca părtaș la bogăția lui. Pentru tine e deajuns o masă mai modestă. Vezi, să nu cazi în oceanul fără fund al îmbuibării! Naufragiul care te amenință este și așa destul de greu: nu vei fi numai sfâșiat de stâncile de sub apă, ci te vei rostogoli în întunericul cel mai adânc, de unde niciodată nu se mai poate ridica cel care a căzut*“¹⁶.

O comparație de acest gen folosind imaginea naufragiului face și Sfântul Vasile cel Mare, în *Omilia I, Despre post*, pentru cei care se ghidează în

14. Idem, *Omilia a VI-a, La cuvintele Evangheliei după Luca: „Strica-voi jitnițele mele și mai mari le voi zidi“ și despre lăcomie*, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 407.

15. Idem, *Omilia a VII-a, Către bogați*, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 413.

16. Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre iubirea față de săraci și despre facerea de bine*, trad. de T. Bodogae, în P.S.B., vol. 30, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1998, p. 451-452.

toate zilele și sunt striviți sub greutatea mâncărilor: „...o mică înălțare a valurilor dă la fund o corabie încărcată cu multe poveri, pe când o corabie cu o încărcătură potrivită trece ușor prin furtună, că n-o împiedică nimic să plutească pe deasupra valurilor. Tot așa se întâmplă și cu trupurile oamenilor. Împovărate neconținut cu prea multă mâncare, trupurile se îmbolnăvesc cu ușurință; dar dacă folosesc mâncare puțină și ușoară, scapă și de suferința pe care o așteaptă de pe urma bolii, ca de o furtună ce se pornește împotriva lor, dar se depărtează și de suferința care începe a se ivi, ca de o ciocnire cu o stâncă din mijlocul mării”¹⁷.

Sfântul Vasile cel Mare ne arată că lipsa de dragoste față de aproapele a făcut ca Dumnezeu să nu-și deschidă mâna Sa către noi.

O altă cauză a sărăciei și a foametei este superficialitatea în rugăciune și plictiseala. Sfântul Vasile cel Mare muștră mulțimea bărbaților în puterea vârstei, pentru lipsa credinței și indiferența față de suferința poporului și care se plimbă în voie și vesel prin oraș. Capadocienii obișnuiți aveau în perioada antică o reputație destul de proastă, fiind considerați persoane foarte crude și incapabile să spună o vorbă înțeleaptă. „*Omiliile elegante, tratatele și epistolele elaborate și pline de erudiție ale Părinților capadocieni nu erau pe înțelesul capadocienilor de rând*”¹⁸. Cei din provincia Capadocia care învățaseră limba Atenei, limba greacă, erau dojenii de conaționali pentru prețiozitatea lor. „*Numele de capadocian câștigă însă în reputație în timpurile creștine prin Sfântul Vasile cel Mare și Grigorie Teologul*”¹⁹.

Sfântul Vasile cel Mare îi îndeamnă pe cei în puterea vârstei să vină la rugăciune în biserică, asemenea copiilor nevinovați: „*Vino în biserică, tu, bărbat în puterea vârstei, tu, care ești plin de păcate! Cazi tu cu fața la pământ! Plângi și suspină... că și ninivitenii au împlânzit pe Dumnezeu prin pocăință și prin jelierea păcatelor, pe care le-a strigat lor Iona, după ce a ieșit din chit*”²⁰.

Pentru că cei mai mulți dintre cetățenii capadocieni nu erau creștini,

17. Idem, *Omilia I, Despre post*, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 349.

18. Anthony Meredith, *Capadocienii*, Editura Sophia, București, 2008, p. 20.

19. Theodor Mommsen, *Istoria romană*, vol. IV, Editura Enciclopedică, București, 1991, p. 157.

20. Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia a VIII-a...*, p. 425.

21. Pr. prof. Vladimir Prelipcean și colaboratorii, *Studiul Vechiului Testament*, Ed.

este amintit, probabil, prorocul Iona care se adresa ninivitenilor de altă credință și care au fost absolviți de pedeapsă, datorită pocăinței lor. Foarte sugestivă este descrierea pocăinței ninivitenilor din vremea prorocului Iona, pentru a îndupleca sufletele capadocienilor spre pocăință. Iona nu a dorit să facă cunoscută voia Domnului ninivitenilor și chiar i-a părut rău pentru faptul că cetatea Ninive nu a mai fost pedepsită; cu toate acestea, voia lui Dumnezeu a fost îndeplinită. Pocăința duce la iertare și salvare. Cartea profetului Iona învață că Dumnezeu arată iubire și sollicitudine față de toate creaturile Sale, fără excepție; accentuează valoarea pocăinței; „*trimisul lui Dumnezeu trebuie să îndeplinească misiunea sa*”²¹.

Sfântul Vasile cel Mare scoate în evidență inutilitatea bogăției în vreme de secetă: „*Să ne arate deci cei ce pun preț pe lăcomie și cei ce adună averi cu memiluita, ce putere au avuțiile adunate sau care-i folosul lor, dacă Dumnezeu, mâniindu-Se, prelungește mai multă vreme pedeapsa?...la ce vor mai servi pungile pline de galbeni, de nu va mai fi grâu în jirnițe și nici negustori care să vândă grâul?*”²².

O condamnare a lăcomiei, „*prima cauză a relelor*”²³ și a pericolului pe care aceasta îl are în viața noastră, o face Sfântul Vasile cel Mare și în *Cuvânt ascetic (I)*. El afirmă că „*patima lăcomiei nu-și arată puterea ei de la natură în abundența alimentelor, ci în dorința și gustarea lor câte puțin*”²⁴. Tot aurul strâns cu lăcomie de către bogat nu poate să facă să vină ploaia și, pentru ca să scape de nenorociri, bogatul trebuie să roage pe un om „*un om sărac, galben la față, desculț, fără casă, fără masă, sărman, îmbrăcat cu o singură haină, ca Ilie cu cojocul, având tovarăș de viață și de masă rugăciunea și înfrânarea*”²⁵ ... „*Să lăsăm bogăția să se reverse, așa cum voiește ea, spre cei ce au nevoie de ea. Să nu trecem cu vederea pe Lazării care încă și acum zac în fața ochilor noștri, nici să le pizmuim fărâmiturile mesei noastre îndestulătoare, spre a-i sătura*”²⁶.

I.B.M.B.O.R., București, 1985, p. 280-281.

22. Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia a VIII-a...*, p. 426.

23. Idem, *Cuvânt ascetic (I) și sfătuire pentru renunțarea la viața(lumească) și pentru desăvârșirea duhovnicească*, trad. de I. D. Ivan, în P.S.B., vol 18, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 67.

24. *Ibidem*.

25. Idem, *Omilia a VIII-a...*, p. 426-427.

26. Idem, *Omilia a XXI-a, Despre a nu ne lipsi de cele lumești și despre focul din*

În *Epistola 94, Către Ilie, guvernatorul provinciei Capadocia*, găsim informații despre activitatea filantropică și marile construcții ale Vasiliadei, inițiate de Sfântul Vasile cel Mare. Epistola descrie și greutățile pe care le întâmpina Sfântul Vasile cel Mare în desfășurarea misiunii sale filantropice.

„Pe cine nedreptățim noi când construim hotelurile și azilurile pentru străinii care vin pe la noi, în trecere, și care au vreo suferință de tămăduire? Sau, în sfârșit, când facem așezăminte trebuincioase ușurării lor, cu infirmieri, doctori, animale pentru povară, cu personal auxiliar?”²⁷.

Trebuie să ne cercetăm viața. Seceta este un dascăl care ne aduce aminte de păcate. Să recunoaștem, ca dreptul Iov: *...mâna lui Dumnezeu m-a lovit!* (Iov 19, 21). Seceta este urmarea păcatelor, dar nenorocirile sunt și încercări de la Dumnezeu. Mulți oameni rostesc hule și plâng împotriva lui Dumnezeu atunci când ajung săraci, bolnavi sau acoperiți de necinste. „Departați de mintea voastră un gând ca acesta”²⁸. „Tu, cel sărac, împrumută pe Dumnezeu cel bogat!”²⁹.

Foamea este chin și jale. Moartea prin foamete este cea mai nemiloasă... foamea este un chin prelungit. Sfântul Vasile descrie un tablou sumbru al trupului chinat de foame, ceea ce demonstrează faptul că el a fost prezent la astfel de scene, în care oamenii erau chinuți de foame: „Carnea se înfășoară împrejurul oaselor ca o pânză de păianjen. Fața își pierde culoarea. Roșeața din obraji dispare, că se topește sângele. Albeața feței piere, că slăbiciunea o înnegrește. Trupul se învinețește..., genunchii tremură și se mișcă greu. Glasul este subțire și slab..., stomacul gol, stors și fără formă, nu mai are volum, măruntaiele nu mai stau în starea lor firească, ci lipite de oasele spatelui”³⁰.

Tot acest tablou sumbru al foametei îl face pe Sfântul Vasile cel Mare să nu fie indiferent față de această nenorocire. „Foametea încă nu s-a sfârșit și de aceea rămânerea mea în oraș este necesară, atât pentru împărțirea

afara Bisericii, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 559.

27. Idem, *Epistola 94, Către Ilie, guvernatorul provinciei Capadocia*, trad. de C. Cornițescu și T. Bodogae, în P.S.B., vol 12, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1988, p. 271.

28. Idem, *Omilia a VIII-a...*, p. 427.

29. *Ibidem*, p. 430.

30. *Ibidem*.

31. Idem, *Epistola 31, Către Episcopul Evsevona*, trad. de C. Cornițescu și T. Bodogae, în P.S.B., vol 12, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1988, p. 171.

proviziilor, cât și pentru mângâierea celor sinistrați³¹. Pentru a fi în ajutorul celor flămânzi, Sfântul Vasile cel Mare a mai făcut o nouă împărțire averii sale la săraci³², avere pe care o moștenise de la mama sa, „luptându-se pentru alinarea suferințelor celor în nevoi”³³.

Mărturii despre dragostea sfântului pentru sărăcie, înfrânare de la cele trebuincioase trupului și împărțirea averilor găsim și în *Epistola 4, Către Olimpiu*, din anii 360-368, precum și în *Epistola 223, Către Eustațiu*, din anul 375: „Ce ai de gând, minunate prietene? De ce-mi alungi din casă pe iubita-mi sărăcie, mama supremei filosofii?”³⁴. „Citind mai adânc *Evanghelia* și înțelegând că pentru a trăi cu adevărat o viață desăvârșită e cu totul de dorit să-ți vinzi averile și să împarți venitul cu frații aflați în lipsuri, iar în viața pământească să nu te îngrijorezi deloc și să nu te lași robit de lucrurile din lumea aceasta, mi-am dorit să găsesc pe cineva dintre frații care apucaseră de timpuriu pe acest drum, pentru ca împreună cu el să pot trece mai ușor peste frământările acestei vieți scurte”³⁵.

Foametea duce la un comportament uman irațional. Sunt de condamnat cei care au puterea să alunge foamea, dar nu o fac. Timpul foametei și al secetei ne cheamă la milostenie. „Dă puțin, să capeți mult!”³⁶ Așa cum Adam mâncând rău a lăsat moștenire păcatul, noi potolind foamea fratelui nostru „nimicim mâncarea cea aducătoare de moarte”³⁷. Să nu fim mai cruzi decât animalele. Acestea folosesc la comun hrana lor. „Noi, oamenii, ne însușim bunurile comune tuturor și ne facem singurii stăpâni pe cele

32. Sfântul Vasile cel Mare împarte averea sa în mai multe rânduri celor săraci. După anii petrecuți la Atena, revine în patria sa în anul 356, unde, după o perioadă de căutări și frământări, face o primă împărțire a averii sale săracilor. Se botează, după care, către anul 357, cercetează pe atleții pustiei din Egipt, Palestina, Siria și Mesopotamia. Se întoarce din călătorie și face o a doua împărțire a averii, după care se retrage în Pont. O nouă împărțire a averii sale o face în timpul foametei din 368. Pr. D. Fecioru, *Introducere*, în vol. „Sfântul Vasile cel Mare...”, p. 14-19.

33. Pr. D. Fecioru, *Introducere*, în vol. Sfântul Vasile cel Mare, *Omilii la Hexameron...*, p. 19.

34. Sfântul Vasile cel Mare, *Epistola 4, Către Olimpiu*, trad. de C. Cornițescu și T. Bodogae, în P.S.B., vol 12, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1988, p. 124.

35. Idem, *Epistola 223, Către Eustațiu, episcop de Sebasta*, trad. de C. Cornițescu și T. Bodogae, în P.S.B., vol 12, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1988, p. 458.

36. Idem, *Omilia a VIII-a...*, p. 431.

37. *Ibidem*.

38. *Ibidem*, p. 432.

39. Idem, *Omilia a VI-a...*, p. 407.

ce sunt ale celor mulți ⁴³⁸ .

Viziunea egalitaristă în fața tuturor bogățiilor pământului o găsim și în *Omilia a VI-a*: „*Bogații consideră averile, care sunt comune tuturor oamenilor, ca ale lor, pentru că ei au pus mâna mai întâi pe ele. Dacă fiecare om și-ar opri pentru sine atât cât îi trebuie pentru satisfacerea nevoilor sale și dacă ar da ce-i prisosește celui nevoiaș, atunci nimeni nu ar mai fi bogat, nici sărac*” ³⁹ .

Discursul Sfântului Vasile cel Mare despre bogăție a fost interpretat în secolul XX ca fiind unul care ar justifica socialismul ⁴⁰ , însă Jean Rivière consideră că nu este criticat regimul privat al proprietății, ci datoria celor bogați de a-i ajuta pe cei săraci ⁴¹ .

Dacă toate sunt de la Dumnezeu, Părintele nostru, al tuturor, atunci noi, oamenii, care suntem ca niște frați trebuie să ne împărtășim cu toții din „*moștenirea Tatălui*” ⁴² .

Sfântul Vasile cel Mare este poruncitor aici. Dorește solidaritate, coeziune între cei aflați în suferință și cei bogați. Câștigurile necinstite ne duc în focul gheenei. Câștigurile rușinoase, la arătarea Judecătorului așteptat, vor închide cinstea și slava cerească și vor deschide „*veacuri amare de dureri, în locul unei vieți fericite îndelungate*” ⁴³ . Dacă omul va arăta „*rod de binefacere*” ⁴⁴ , acest rod i se va întoarce cu adaos, pentru că „*lucrarea noastră din viața de aici este merinde pentru viața viitoare*” ⁴⁵ .

40. † Dr. Antonie Plămădeală, *op. cit.*, p. 392-395.

41. Jean Rivière, *op. cit.*, p. 237.

42. Sfântul Grigorie de Nyssa, *op. cit.*, p. 451.

43. Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia a VIII-a, Rostită în timp de foamete și secetă*, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 433.

44. Idem, *Omilia a VI-a...*, p. 403.

45. Idem, *Omilie la Psalmul XXVIII, Psalmul lui David. La ieșirea din cort*, trad. de D. Fecioru, în P.S.B., vol 17, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 233.